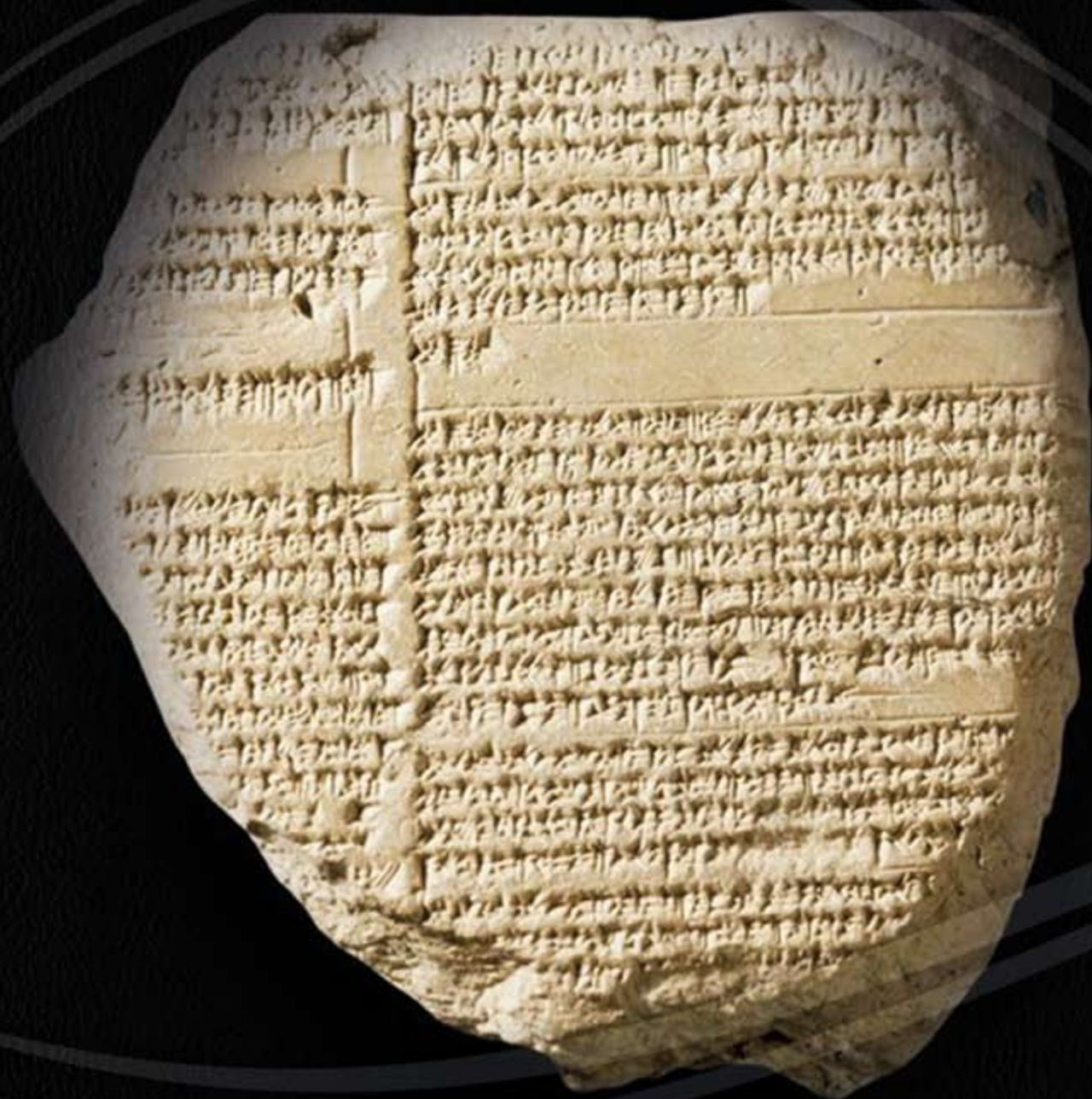

کوروش و اوپیس

بررسی پندار نادرست قتل عام مردم در اوپیس

بررسی پندار نادرست قتل عام مردم در اوپیس

مجید خالقیان^۱

مطابق با به روزرسانی ۱۳ مرداد ۱۳۹۴

یکی از اسناد بسیار مهم و ارزشمند درباره رویدادهای زندگی کوروش بزرگ، رویدادنامه نبونئید می باشد. چندی است که در گفته ها و نوشته های ایران ستیزان می بینیم که به یکی از بخش های این رویدادنامه استناد می شود و اینچنین نتیجه می گیرند که کوروش بزرگ در اوپیس به قتل عام مردم پرداخت!! در صورتی که با پژوهش های عمیق تر مشخص می شود که چیزی راجع به قتل عام مردم در این رویدادنامه وجود ندارد و در واقع شکست سپاه دشمن توسط کوروش در آن آمده است.

هرچند تعدادی از پژوهشگران غربی با توجه به ترجمه های اشتباه پیشین مواردی را در این باره مطرح کرده اند اما پس از اصلاح ترجمه اشتباه، دیگر استناد به آن گفته ها چندان منطقی نیست. دانش روز به روز در حال پیشرفت است به ویژه در پژوهش های تاریخی و فرهنگی که باید نگاه ویژه ای به پژوهش های نوین تر داشته باشیم.

در این نوشتار به بررسی اجمالی بخش مورد بحث از رویدادنامه نبونئید می پردازیم. رویدادنامه نبونئید با توجه به آنکه به نظر می رسد هم عصر با کوروش نگارش یافته است مورد استناد پژوهشگران قرار می گیرد که درباره جنگ اوپیس و فتح بدون جنگ و صلح آمیز شهر بابل نکات مهمی را دارد.

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد تاریخ، دانشگاه تهران

دکتر شاهرخ رزمجو که یکی از متخصصان زبان‌های باستانی میان رودان است و ترجمه مستقیم او از استوانه کوروش در تارنمای رسمی موزه بریتانیا (همان موزه‌ای که استوانه کوروش در آن نگهداری می‌شود) قرار دارد، اینچنین درباره اوپیس نوشته است:

کتیبه های بابلی، داستان سقوط شهر [بابل] را چنین بیان می‌کنند که نبونئید، به همراه سپاهش به جنگ کوروش رفت. در اوپیس، نبردی میان سپاه ایران و اکد (سپاهیان نبونئید) روی داد که سپاه اکد شکست خورد و عقب نشینی کرد. نبونئید پس از شکست گریخت و به دنبال آن شهر سیپر، شهر نزدیک بابل تسلیم شد. کوروش بخشی از سپاهش را به فرهادی گوبارو (Gubaru) (به پارسی باستان گئوئروو = Gaubaruva) به سوی بابل فرستاد و او بابل را در روز ۱۲ اکتبر (۲۰ مهر ماه) بدون جنگ تسخیر کرد. نبونئید در بازگشت به سوی بابل دستگیر شد (رزمجو، ۱۳۸۹: ص ۷۰ و ۷۱).

برخی از مترجمان، متن رویدادنامه نبونئید را طوری ترجمه کرده بودند که کشتار مردم اکد (بابل) را القا می‌کرد اما شادروان پرفسور لمبرت به این موضوع پرداخت و سطر را با دقت بیشتری ترجمه کرد. دکتر شاهرخ رزمجو پژوهشگر موزه بریتانیا و استاد دانشگاه تهران در سومین همایش یادبود استوانه کوروش به این موضوع اشاراتی داشت و توضیحاتی را در این باره ارائه داد. به قول دکتر رزمجو، پرفسور لمبرت از بهترین متخصصان خط میخی دنیا بود که همیشه بهترین متخصصان دنیا اشکالاتشان را از ایشان می‌پرسدند. دکتر رزمجو اظهار داشت که متن را به پرفسور لمبرت نشان داد و ایشان هم تأیید کرد که چیزی راجع به قتل عام مردم در آن سطر نوشته نشده است. در واقع شکست سپاه دشمن توسط کوروش در آن بخش از رویدادنامه نبونئید نوشته شده است (رزمجو، ۱۳۹۲).

در بخش مورد بحث رویدادنامه نبونئید چنین مواردی آمده است:

در ماه تشریتو هنگامی که کوروش با سپاه اکد جنگ انجام داد، «نیشو»های اکد عقب نشینی کردند. او غنیمت گرفت و «نیشو»های اکد را کشت [یا شکست داد] (رویدادنامه نبونئید، ستون ۳، بندهای ۱۲-۱۴).

برخی واژه «نیشو» را به مردم تعبیر کرده اند در حالی که این واژه با توجه به ساختار این متن، در اینجا غیر منطقی و بی معنی جلوه می‌کند، به طوری که پرفسور لمبرت معنای «سرباز» را صحیح تر تشخیص داده است.

لمبرت تذکر می‌دهد که اصطلاح «سپاه اکد» نام درستی برای سپاه نبونئید است چون اکد به معنی کل سرزمین بابل است و احتمالاً مردمی از سراسر بابل در سپاه نبونئید حضور داشته اند. اما اصطلاح «مردم اکد» برای نامیدن شهر اوپیس یا سیپر عجیب است چون فقط مردم محلی در آن نواحی حضور داشته اند. به

عبارت دیگر اگر کشتار مردم محلی مورد نظر است عبارت «مردم اکد» رسا نیست. لمبرت پیشنهاد می‌کند که واژه نیشو را به معنی «افراد و مردان» تعبیر کنیم که در این صورت همان سپاه اکد مورد نظر است (بادامچی، ۱۳۹۱: ص ۳۴).

این در حالی است که درباره اوپیس در دیگر منابع گزارشی نیامده است و ترجمه‌های نادرست از رویدادنامه نبونئید با دیگر منابع از جمله استوانه کوروش در تضاد است، در بخش مورد بحث از رویدادنامه نبونئید به جنگی که سپاهیان نبونئید با سپاهیان کوروش در حوالی اوپیس اتفاق افتاده است اشاره می‌شود که در آن سپاهیان نبونئید شکست سختی از کوروش خوردند. بر اساس همین رویدادنامه سپاهیان کوروش در ادامه شهرها را با صلح فتح کردند و کوروش از طرف مردم مورد استقبال قرار گرفت. همانطور که در ادامه رویدادنامه نبونئید ذکر می‌شود:

هنگامی که کوروش سراسر با درود به بابل سخن می‌گفت شهر در امنیت و صلح بود (رویداد نامه نبونئید، ستون ۳، بند ۱۹).

با توجه به اشتراکی که در منابع وجود دارد، می‌توان گفت که جنگ کوروش و بابل ریشه در اتحاد نبونئید، پادشاه بابل با کرزوس پادشاه لودی برای حمله به کوروش داشت. طبیعتاً از آنجایی که نبونئید خطر بزرگی برای قلمروی کوروش محسوب می‌شد، کوروش به مقابله با وی پرداخت (برای دانش بیشتر ن.ک: خالقیان، ۱۳۹۴).

شناسنامه نوشتار:

خالقیان، مجید (۷ خرداد ۱۳۹۵). «کوروش و اوپیس». پایگاه خردگان. نشانی رایاتاری: <http://kheradgan.ir/?p=10228>

بن مایه‌ها و یاری نامه‌ها:

بادامچی، حسین (۱۳۹۱). فرمان کوروش بزرگ. به همراه ویرایش، ترجمه و واژه نامه متن اکدی. تهران: نگاه معاصر.

خالقیان، مجید (۲۱ دی ۱۳۹۴). «دلایل آغاز کشورگشایی‌های کوروش». پایگاه خردگان. نشانی رایاتاری:

<http://kheradgan.ir/?p=9772>

رزمجو، شاهرخ (۱۳۸۹). استوانه کوروش بزرگ. تهران: فرزانه روز.

رزمجو، شاهرخ (۱۱ آبان ۱۳۹۲). سخنرانی در سومین همایش یادبود استوانه کوروش، انجمن علمی دانشجویان تاریخ دانشگاه تهران. «نگاهی به رویدادها و سخنرانی‌های سومین همایش یادبود استوانه کوروش». پردیس اهورا. نشانی رایاتاری:

<http://7poa.com/post/205.htm>

پایگاه خردگان

تاریخ و فرهنگ ایران زمین

KHERADGAN.IR